

جغرافیا و بازیگران جنگ در افغانستان

سرمقاله

عکس العمل ها در مقابل هشدارها چیست؟

محمد رضا هویدا

مردم افغانستان به خوبی به یاد دارند که پیش از آنکه داعش در افغانستان عملاً حضورش را اعلام و ثابت کند، هشدارهایی جدی از سوی نهادهای مختلف به نیروهای امنیتی داده شده بود که این گروه در بخش هایی از کشور حضور یافته و تهدیدی جدی برای افغانستان به شمار می رود. عکس العمل دولت و نهادهای امنیتی همانند همیشه بود. مثل همیشه ابتدا منکر حضور این گروه در افغانستان شدند، مدتی بعد که شواهد غیر قابل انکاری دال بر حضور گروه داعش در افغانستان به مشاهده رسید، ادعا کردند که دولت به زودی این گروه را ریشه کن خواهد ساخت و شهروندان به هیچ صورت نگران نباشند، و در نهایت زمانی که این گروه دست به قتل و کشتار مردم افغانستان زد و فجایع زیادی را بر مردم و کشور تحمیل کرد، از اقداماتی برای سرکوبی گروه داعش خبر دادند.

در ماه های گذشته عملیات های وسیعی و جدی ای علیه گروه داعش به راه افتاد و این گروه دیگر توان داشتن جبهه مشخص علیه دولت را ندارد، اما از آغاز سال روان خورشیدی تا هنوز گروه داعش دست به جنایت های فجیعی علیه شهروندان کشور زده است. گروه داعش در حمله علیه تظاهرات کنندگان در میدان دهمزنگ صدها تن را کشته و زخمی کرد، همین گروه در حمله بر زائران زیارتگاه سخی در کابل ده ها تن دیگر را زخمی ساخت و به شهادت رسانید. تبعات این حملات برای افغانستان کاملاً سنگین و غیر قابل هضم است. به خوبی واضح است که حملات داعش در کابل، فقط به منظور ایجاد تنش و اختلافات مذهبی و قومی میان مردم افغانستان طراحی و اجرا شده است. این حملات در نوع خود بی رحمانه ترین حملات علیه مردم افغانستان بوده است. حملات از نگاه زمان و مکان نیز قابل تامل است. هر دو حمله در زمانی اجرا شده اند که احتمال شعله ور شدن اختلافات مذهبی و قومی در حد بالای خود بوده است. تنها چیزی که باعث شده تا داعش به اهداف خود نرسد، میزان بالای آگاهی مردم و علم آنها به نجات شوم طراحان چنین حملات بوده است.

گزارش های متعدد از منابع گوناگون سیاسی و امنیتی در سطوح مختلف دولت حاکی است که داعش و طالبان را نامه هایی جدی برای حضور در ولایات مختلف کشور از جمله ولایات شمالی و مرکزی دارد. طالبان تا کنون توانسته اند جغرافیای جنگ را به مناطق جدیدی از کشور بکشانند و تهدیدهای جدیدی را برای دولت افغانستان تعریف کنند. علاوه بر اینکه جنگ به شمال کشیده شده است و اکنون طالبان تهدید عملی و فعال در کشور هستند، حتماً ولایاتی مانند هرات نیز در تهدید طالبان قرار گرفته است که امنیت آن برای دولت افغانستان کاملاً محرز است. سیاست متغلیانه و ناکارآمد دولت افغانستان در مقابله با تهدیدهای امنیتی برای کشور فاجعه بار بوده است. در وضعیت فعلی که هر روز فاجعه ای از سوی طالبان، داعش، شبکه حقانی و دیگر گروه های تروریستی بر مردم افغانستان تحمیل می شود، بهتر است دولت افغانستان به هشدارهایی توجه کند که از سوی منابع مختلف به خصوص دولتمردان داده می شود، کسانی که در راس امور این دولت قرار دارند.

گرچه دولتمردان و سیاستمدارانی که هشدار می دهند، از سویی، خود می بایست دست به کار شوند و این هشدارها به خود آنها نیز است. مخاطب هشدارها در حقیقت خود آنها هستند، که باید هشدارها را جدی بگیرند و اقدامات عملی را روی دست بگیرند، دیگر دولتمردان را آگاه سازند و عملاً به طرح و اجرای اقداماتی مبادرت ورزند که جلوگیری از تروریستی و ضد مردمی گروه های تروریستی گرفته شود. این هشدارها در حقیقت به نوعی گفتگو با خود نیز به حساب می آید، که امر پسندیده ای است.

در پانزده سال گذشته، یکی از بازیگران اصلی جنگ گروه طالبان بوده اند. این گروه در نزدیک به یک و نیم دهه توانست شعله های آتش جنگ را در جنوب کشور بر افروزد. جنوب کشور خاستگاه اصلی گروه طالبان محسوب می شود. از سال ۲۰۱۴ به این سو، به نظر می رسد که تحولات در استراتژی جنگی گروه طالبان به وقوع پیوسته است و این گروه در صدد آن است تا جغرافیای جنگ را از جنوب به شمال تغییر دهد. در عین حال، به دنبال آن نیست تا نفوذ خود را از جنوب کشور کاهش دهد. به دیگر سخن، گروه طالبان در صدد آن است تا نفوذ خود را در شمال کشور افزایش داده و در عین حال، در پی حفظ موقعیت خود در جنوب کشور است. چرا چنین تحولی در استراتژی جنگی گروه طالبان رخداد پذیر شده است؟ عوامل و دلایل آن چیست؟

قبل از بررسی عوامل و دلایل تغییر در استراتژی جنگی گروه طالبان لازم است که نکته را در باب بازیگران جنگ در افغانستان بپردازم. گروه طالبان مهمترین طرف جنگ نیروهای امنیتی افغانستان و نیروهای بین المللی در پانزده سال گذشته بوده است و این موقعیت خود را تا کنون حفظ نموده است. احتمال نمی رود که در آینده نزدیک موقعیت خود را به گروه شورشی دیگر بدهد. با این حال، بازیگران دیگری همانند شبکه القاعده جایگاه و موقعیت خود را به گروه داعش داده است. هدف اساسی و اولیه نیروهای بین المللی در افغانستان سرکوب تمام عیار شبکه القاعده بود. آن ها توانست این هدف تا حد زیادی موفق شود. اعضای شبکه القاعده را متواری کرد و رهبر آن را کشت. اکنون این شبکه قادر به ایجاد تهدید برای مردم و نیروهای امنیتی کشور است. با رفتن شبکه القاعده اما، گروه دیگر تروریستی به نام داعش ظاهر کرد. این گروه در واقع، در کمترین زمان ممکن توانست جایگاه و موقعیت شبکه

القاعده را بگیرد و حملات دهشتناک نیز سازماندهی نماید. بنابراین، بی توجهی به تهدیدات داعش می تواند جغرافیای جنگ را تغییر دهد و مناطق امن مرکزی را نیز ناامن سازد. طالبان به عنوان بازیگر اصلی جنگ در صدد آن است تا با حفظ موقعیت خود شمال کشور را به میدان جدید جنگ خود سازد. از سال ۲۰۱۴ به این سو، این گروه موفق شده است در شمال کشور نفوذ نماید. سال گذشته بر قنصلوگری هند در بلخ حمله نمود. برخی ولسوالی های این ولایت نیز چندین بار مورد حمله این گروه قرار گرفته است. کندهار، بغلان دو ولایت دیگر است که این گروه نفوذ خود را به شکل بی سابقه گسترش داده است. سال گذشته، موفق شد ولایت کندهار را سقوط دهد و برای چند روزی کنترل آن را به دست گیرد. ولایت بغلان اگر چه تا هنوز سقوط ننموده است اما، حضور گروه طالبان گسترده است و هر چند گاهی مزاحمت های جدی برای مردم و نیروهای امنیتی کشور به وجود می آورد. بدین معنی است که داعش به دنبال آن نیست تا جنگ خود را محدود به ولایت ننگرهار و ولایت همجواری نماید بلکه این گروه در صدد آن است تا حملات را در مناطق مرکزی و ولایات های شیعه نشین

رحیم حمیدی

است در ولایات های ازبک نشین نفوذ خود را به شکل چشمگیر افزایش دهد. به گونه ای که پای معاون اول رئیس جمهور را به این ولایات کشانده است. بدخشان ولایت دیگری است حضور گروه طالبان با معادن و گروه های مافیایی پیوند خورده است. گروه های مافیایی برای حفظ منافع خود گروه طالبان را وارد بازی نموده است. در واقع، گروه های مافیایی فرصت حضور به این گروه داده است تا با گسترش ناامنی در این ولایت بتواند معادن این ولایت را از دسترس حکومت دور نگه دارد. طالبان نقش برجسته دارد. اول؛ در سال اول حکومت وحدت ملی گروه طالبان در صدد اعلان حکومت مسوازی بود. چالش اساسی فراوی این گروه فقدان و عدم حضور آن ها در شمال کشور بود. به نظر می رسد همین مسئله باعث شد تا این گروه جغرافیای جنگ را از جنوب به شمال تغییر دهد تا بتواند نفوذ خود را گسترش دهد. بدین معنی است که داعش به دنبال آن نیست تا جنگ خود را محدود به ولایت ننگرهار و ولایت همجواری نماید، بلکه این گروه در صدد آن است تا حملات را در مناطق مرکزی و ولایات های شیعه نشین

مردم افغانستان و سازگاری مذهبی

مهدی مدیر

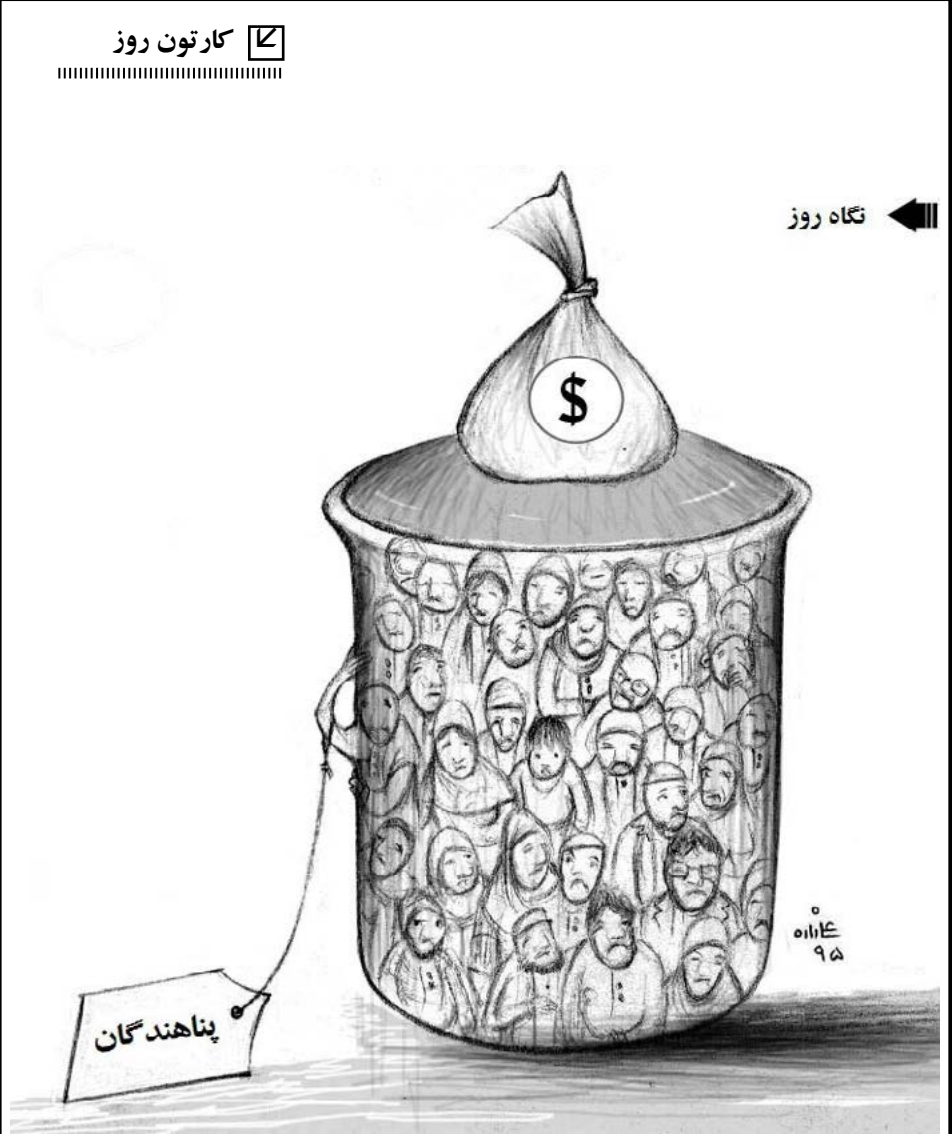
تنش های اجتماعی داشته است. سازگاری مذهبی یکی از خصوصیت های جامعه ی چند مذهبی افغانستان بوده است. ریشه ی این ویژگی بر می گردد به ترکیب جمعیتی ولایات و شهرهای بزرگ افغانستان. در همه ی شهرهای افغانستان پیروان مذاهب مختلف زندگی می کنند و هیچ شهری نیست که در آن تفاوت مذهبی وجود نداشته نداشته باشد. این نوع ترکیب جمعیتی، شهروندانی با مذاهب مختلف را در همسایگی و در کنار هم قرار داده است و تعاملات اجتماعی باعث شده است که آنها بتوانند به آسانی تفاوت مذهبی را بپذیرند. و حساسیت های مذهبی شان کاهش یابد. با وجود سازگاری مذهبی در جامعه ی افغانستان، اما از لحاظ سیاسی، آزادی های مذهبی برای تمام پیروان مذاهب در افغانستان وجود نداشته است. در دوره های تاریخ افغانستان آزادی های مذهبی با چالش روبرو گردیده و محدود شده است. از جمله در زمان حاکمیت طالبان آزادی های مذهبی به شکل چشم گیری محدود گردیده بود و پیروان مذهب شیعه با محدودیت های مذهبی فراوان روبرو بود، اما این محدودیت ها هیچگاه منجر به تقابل مذهبی نگردید و تلاش ها برای ایجاد تقابل مذهبی در یک و نیم دهه ی اخیر نیز با ناکامی مواجه شده است. افغانستان بعد از سقوط طالبان از لحاظ سیاسی دارای یک حکومت دموکراتیک گردید، آزادی های مذهبی یکی از ویژگی های اصلی دموکراسی و حکومت های دموکراتیک است. به همین خاطر از سال

حمله به اماکن مذهبی و غیرنظامیان را جنایت بشری خوانده و گفته است که حمله های تروریستی بر عزاداران نشانه آشکار دشمنی با وحدت و همدلی مردم و پیروان مذاهب اسلامی در افغانستان است. همچنان گفته می شود که در جلسه مشورتی رئیس جمهور با شماری از بزرگان سیاسی و مذهبی، همه ی آنها تاکید کرده اند که حمله های تروریستی نمی تواند منجر به تقابل مذهبی در افغانستان گردد و وحدت مردم افغانستان را از بین ببرد. مردم افغانستان به مذاهب مختلف اسلامی اعتقاد دارند و از آن ها پیروی می کنند. تلاش های زیادی از سوی گروه های تروریستی و حلقه های افراطی مذهبی انجام شده است، تا به نزاع های مذهبی در افغانستان دامن بزنند و پیروان مذاهب مختلف افغانستان را در تقابل هم قرار دهند. حمله به مراسم روز عاشورا در کابل در سال ۲۰۱۱ میلادی و حمله های اخیر بر عزاداران در کابل و بلخ، از جمله ی این تلاش ها پنداشته می شود. اما از سوی دیگر، با وجود اینکه جامعه ی افغانستان همواره بر تنش بوده و سالها از جنگ های داخلی رنج برده است، نقش مذهب در این تنش ها بسیار اندک بوده و افراطی های مذهبی هیچ وقت نتوانسته اند باعث تقابل مذهبی در افغانستان گردند و درگیری های مذهبی را بوجود بیاورند. با وجود نگرانی های رهبران سیاسی و مذهبی افغانستان از پیامدهای احتمالی حمله بر مراسم های مذهبی و افساد جامعه ی افغانستان در دام تقابل های مذهبی، این موضوع از لحاظ اجتماعی نقش کمتری در

حمله به اهداف سیاسی شان دست یابند. حکومت افغانستان برای اینکه بتواند وحدت کند، باید تلاش ورزد تا از نفوذ گروه های تروریستی در بین مردم در مناطق نا امن و همچنان از رشد افراطگرایی دینی- مذهبی در مراکز دینی و مذهبی، جلوگیری کند. در سالهای گذشته، از نفوذ گروه های افراطی در مراکز آموزشی و دینی گزارش های از سوی رسانه ها نشر شده است و احتمال می رود هنوز هم تلاش های از این دست جریان داشته باشد و نیاز است که کشف و جلوگیری گردد.

بتوانند به اهداف سیاسی شان دست یابند. حکومت افغانستان برای اینکه بتواند وحدت کند، باید تلاش ورزد تا از نفوذ گروه های تروریستی در بین مردم در مناطق نا امن و همچنان از رشد افراطگرایی دینی- مذهبی در مراکز دینی و مذهبی، جلوگیری کند. در سالهای گذشته، از نفوذ گروه های افراطی در مراکز آموزشی و دینی گزارش های از سوی رسانه ها نشر شده است و احتمال می رود هنوز هم تلاش های از این دست جریان داشته باشد و نیاز است که کشف و جلوگیری گردد.

حمله به اهداف سیاسی شان دست یابند. حکومت افغانستان برای اینکه بتواند وحدت کند، باید تلاش ورزد تا از نفوذ گروه های تروریستی در بین مردم در مناطق نا امن و همچنان از رشد افراطگرایی دینی- مذهبی در مراکز دینی و مذهبی، جلوگیری کند. در سالهای گذشته، از نفوذ گروه های افراطی در مراکز آموزشی و دینی گزارش های از سوی رسانه ها نشر شده است و احتمال می رود هنوز هم تلاش های از این دست جریان داشته باشد و نیاز است که کشف و جلوگیری گردد.

- بنیان گذار: دکتر حسین یاسا
- مدیر مسول: محمد رضا هویدا
- سردبیر: حفیظ الله زکی
- کاریکاتورست: خالق علی زاده
- دبیران: علی اصغر زاهدی، مصطفی جعفری
- مسول وب سایت: غلام عباس اصلان
- آدرس: کابل، شهرک امید سبز، فاز چهار، کوچه ششم، خانه نمبر ۱۳۷

روزنامه افغانستان با The Daily Afghanistan Ma

Outlook AFGHANISTAN

The Leading Independent Magazine

روزنامه افغانستان ما از همه دانشمندان و نویسندگان دعوت به همکاری می نماید. هیئت تحریر در ویرایش مطالب دست باز دارد. مقالات وارده باز گردانده نمی شود. مسئولیت مقالات به عهده نویسندگان آنها است و تنها سرمقاله یانگر دیدگاه روزنامه افغانستان میباشد.

www.dailyafghanistan.com
Email: thedailyafghanistan@yahoo.com